16 Μαρτίου 2016

Η ηθογραφία του Γ. Βιζυηνού στο διήγημα «Μεταξύ Πειραιώς και Νεαπόλεως» (Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος)

/ Πεμπτουσία

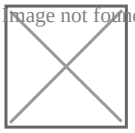

Στη μελέτη του φιλολόγου κ. Ηρακλή Ψάλτη σχετικά με τα θέματα της αμαρτίας και της λύτρωσης στο έργο του Γ. Βιζυηνού (προηγούμενη δημοσίευση:http://bitly.com/21IYu7N), σειρά έχει η εξέταση των ηθικών ζητημάτων σε ένα άλλο σπουδαίο διήγημα του λογοτέχνη, το «Μεταξύ Πειραιώς και Νεαπόλεως».

5.2 «Μεταξύ Πειραιῶς και Νεαπόλεως»

«Μεταξύ Πειραιῶς καί Νεαπόλεως» είναι το δεύτερο διήγημα που δημοσιεύει τέσσερις μήνες αργότερα ο Βιζυηνός, τον Αύγουστο του 1883 σε δύο συνέχειες -στις 21 και 28 του μηνός- στην *Εστία.* Ο ίδιος ο τίτλος παραπέμπει σε ταξίδι και μάλιστα θαλασσινό. Το αφήγημα διαπραγματεύεται τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ του αφηγητή, της Μάσιγγας, μιας εφήβου, και του πατέρα της, κ. Π.- σ΄αυτό το ταξίδι.

Το μόνο επώνυμο πρόσωπο του διηγήματος είναι *το μόλις δεκατετραετές πλάσμα, κοράσιον μᾶλλον κατὰ τὰ ἐνδύματα παρὰ κατὰ τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἔκφρασιν****[370]***, το όνομα της είναι Μάσιγγα, το οποίο, μάλιστα, αποτελεί αναγραμματισμό της λέξης μάγισσας[371] και ο αφηγητής αξιοποιεί αυτήν την «αποκωδικοποίηση», όταν βρίσκονται μόνοι οι δύο τους στον κόλπο της Νεάπολης[372]: *ἐνόμιζον, ὅτι παρέπλεον τὴν χώραν τῶν Σειρήνων, ὅτι μία πρὸ πάντων ἐξ αὐτῶν προσεπάθει διὰ τῶν θελγήτρων καὶ τῆς μελωδικῆς φωνῆς της νὰ μὲ ἀποπλανήσῃ τῆς ὁδοῦ μου, νὰ μ' ἑλκύσῃ εἰς τὸ μαγικὸν αὐτῆς ἄντρον (...) εἰς τὸ ὁποῖον ὅμως ἐγὼ ἔσπευδον μετὰ χαρᾶς, διότι ἡ Σειρὴν ἐκείνη ἦτον ἡ Μάσιγγα****[373]***. Ονομάζεται, επίσης, και το ατμόπλοιο, *Rio Grande*, ο αναγραμματισμός του οποίου παραπέμπει στην «Αργώ»[374] και σε όσα αυτή συνυποδηλώνει. Το όνομα τού πλοίου είναι το όνομα ποταμού, ο οποίος χωρίζει τα σύνορα των Ηνωμένων Πολιτειών με το Μεξικό. Όμως εδώ το πλοίο δε γίνεται το πολιτιστικό και γλωσσικό σύνορο, όπως ο ποταμός, αλλά ο συνδετικός κρίκος δύο πολιτισμών, δύο γλωσσών και δύο πόλεων[375].

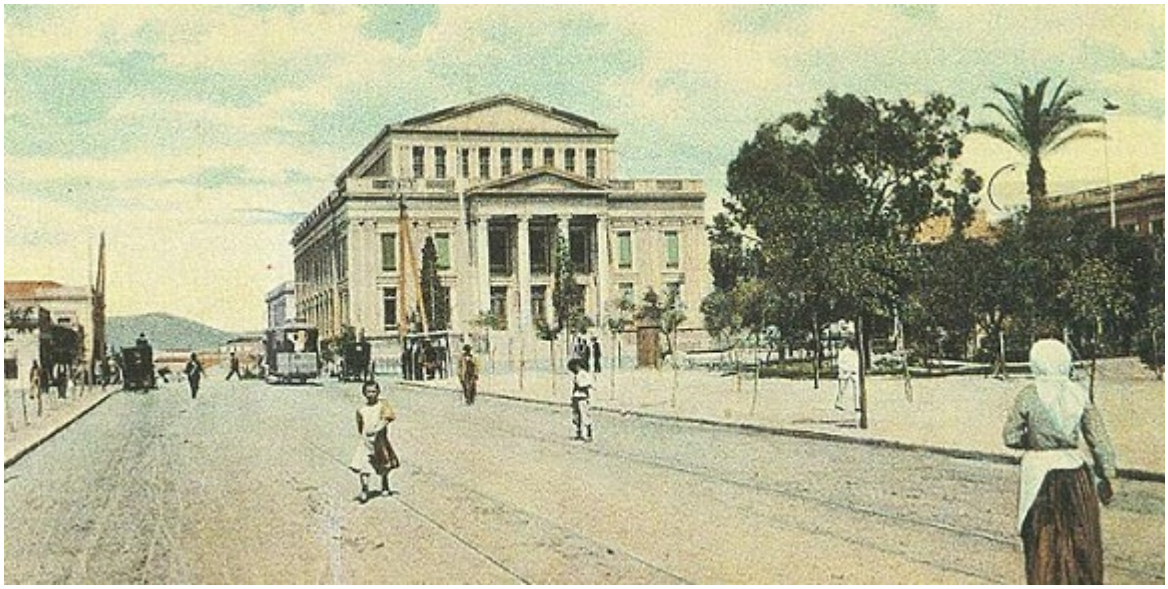

Στο διήγημα αυτό συναντώνται η έπαρση, η επίδειξη/ο εγωισμός, το ψέμα και η οργή. Όλες αυτές οι εκφράσεις «αστοχιών» είναι, συνήθως, ηπίων τόνων.

Η *έπαρση* αποκαλύπτεται. Ο αφηγητής ανήκει *εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ποτὲ δὲν τὰ ἔχουν καλὰ μὲ τὴν θάλασσαν,* αλλά *ὅταν ἔθεσα τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ κολοσσοῦ ἐκείνου ᾐσθάνθην ἓν εἶδος ἀφοβίας πρὸς τὸ ὑγρὸν στοιχεῖον****[376]***· οι τεχνολογικές κατακτήσεις του πολιτισμού τον κάνουν να αισθάνεται «άφοβος», να επαίρεται έναντι των φυσικών στοιχείων, των κυμάτων· μια έπαρση η οποία γρήγορα καταρρίπτεται και «προσγειώνει» τον αφηγητή στην πραγματικότητα και στα ανθρώπινα κτιστά όριά του[377].

Η *επιδεικτική εγωπάθεια* συναντάται. *Επίδειξη* της κοινωνικής του θέσης και της οικονομικής του ισχύος κάνει ο πατέρας της Μάσιγγας, ο κ. Π., μικρασιάτης με υψηλό αξίωμα στην Αγγλική Κυβέρνηση της Ινδίας στην Καλκούτα˙ κατά τις μετακινήσεις του μεταφέρει τεράστιο αριθμό κιβωτίων, στο συγκεκριμένο ταξίδι τουλάχιστον τριάντα[378], και υπηρετών. Περιγράφει λεπτομερειακά *τό παλάτιον* στο οποίο ζει με *τόν λαμπρότατον κῆπον του, τούς σταύλους, τούς ὑπηρέτας καί τάς ὑπηρετρίας του*, τα οποία θέτει στην διάθεσή του αφηγητή-ποιητή, όταν τους επισκεφθεί[379] και καταλήγει αυτάρεσκα και θριαμβευτικά: *Ἐκεῖ θὰ περάσωμεν μαζὶ τὰς ὡραιοτέρας ἡμέρας, τὰς ὡραιοτέρας ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας**[380]**.*

[Συνεχίζεται]

[370]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.29.

[371]Μ. Χρυσανθόπουλος, «Τα διάπλοκα διηγήματα: Μεταξύ ποιήσεως και μυθιστορίας» στο *Γεώργιος Βιζυηνός Μεταξύ φαντασίας και μνήμης,* (Αθήνα: Εκδόσεις Βιβλοπωλείον της Εστίας, 2006^2) σσ. 13-30, εδώ σ.24.

[372]Μ. Χρυσανθόπουλος, «Μεταφορές της γραφής στο ¨Μεταξύ Πειραιώς και Νεαπόλεως¨: Η θάλασσα, η γυναίκα και το πλοίο» στο *Γεώργιος Βιζυηνός Μεταξύ φαντασίας και μνήμης,* όπ. παρ., σσ.51-70, εδώ σελ.60.

[373] Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ. σ.54.

[374] Μ. Χρυσανθόπουλος, «Μεταφορές της γραφής στο ¨Μεταξύ Πειραιώς και Νεαπόλεως¨: Η θάλασσα, η γυναίκα και το πλοίο», όπ. παρ., σ.60.

[375] Μ. Χρυσανθόπουλος, «Μεταφορές της γραφής στο ¨Μεταξύ Πειραιώς και Νεαπόλεως¨: Η θάλασσα, η γυναίκα και το πλοίο», όπ. παρ., σ.53.

[376] Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.28.

[377]Γ.Μ. Βιζυηνός, *Νεοελληνικά Διηγήματα*, όπ. παρ., σ.34: «*δὲν ἤργησα νὰ ὁμολογήσω, ὅτι δὲν ὑπάρχει σκάφος ἐν τῷ κόσμῳ τὸ ὁποῖον νὰ μὴ χορεύῃ κατὰ τὸν σκοπόν, ὃν αὐλοῦσιν οἱ ἄνεμοι, καὶ (...) ὁ τεράστιος ὄγκος τοῦ «Rio Grande» ἀπεδείχθη ὁ ἐλαφρότερος ἐν ἀτμοπλοίοις χορευτής!».*

[378]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.29.

[379]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.43.

[380]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ, σ.44.